

Lohkat seamma girjji mángii

Mánát liikojit gullat seamma girjji mángii. Dat lea juoga oahpis mánnái ja mánná sáhtttá dovdat dorvvolašvuoda dan dihte. Mánná diehtá mii boahdá dáhpáhuvvat ja gean dahje man birra girjji lea. Giellastimulerema dáfus lea ávkkálaš lohkat seamma girjji mánnái mángii go dat addá vejolašvuoda oahpahit ja cieggadit giela mánnái. Mánát sáhttet vuosttaš lohkamis vuos gullat váldosisdoalu. Dasto manjit háviid bidjat fuomášumi iešguđetlágan gielalaš áššiide ja sániid mearkkašumiide.

Girjjálašvuoda gaskkusteapmi mánnái sierrana erenoamážit das go lea eará šánjer go dábálaš hupmangiella. Čállojuvvon giella lea viidát sihke ovdanbuktima ja sátneráju dáfus go hupmangiella (Egeberg 2016: 136). Čállojuvvon gielas leat unnit alla frekventatiiva sánit ja eanet iešguđetlágan sánit go njálmmálaš gielas. Danne girjjiid lohkama bokte lea buorre vejolašvuoha oahppat odđa sániid ja dát addá maiddá vuodu ságastallat daid dihto odđa sániid birra (Hoel ja earát 2008: 15).

Man muddui mánná oahppá eanet giela jitnosit lohkama bokte lea čadnon olu fáktoriidda. Dehálaš eaktu lea ahte ságastallá mánáiguin girjji sisdoalu ja sániid/doahpágiid birra. Girjji galggašii leat beroštahtti mánnái ja láchčojuvvot bures pedagogalaččat. Sáme gielat mánnájoavkkus sáhtttá mánáin stuora erohus gielalaš ovdamáhtus, dan dihte sáhtttá árvoštallat galggašii go moge láchčit dili vai buot mánát ožžot buori ávkki lohkamis. Stuurit mánáide sáhtttá bidjat deattu eanet gielalaš áššiide go smávva mánáide. Smávva mánáid lohkamis sáhtttá doarvái bidjat deattu jietnadeapmái ja doahpágiidda.

Go lohka mángii ovttaht girjji de leat mánát oahpásnuvvan dáhpáhusii ja persovnaide girjjiis nu ahte lea vuoddu bargat eambbo sisdoaluin. Dá leat evttohusat movt sáhtttá bargat:

- Geavahehket konkrehtaid girjji muitalusas. Konkrehtaid geavaheapmi sáhtttá erenoamáš ávkkálaš daidda mánáide geat eai leat nu nannosat gielas. Konkrehtat veahkehit ipmirdit doahpágiid ja daiguin sáhtttá konkretiseret ovdamearka dihte post- ja preposišuvnnaid, nugo *Rieban váccaša **muora birra***, dahje vearbbaid nugo *Ruksesgahpir **čoakkaša** hearvarásážiid*.
- Mánáidgárddis sáhttibehtet ráhkadit čájálmasa sisdoalus. Mánát sáhttet gárvodit muitalusa olbmuid/elliid mielde ja stoahkat sisdoalu. Čájálmas addá vejolašvuoda ságastallat friddjabut seamma fáttá/sisdoalu birra. Go rávisolmmoš muitala maid mánát galget dahkat, de beassá lunddolaččat rievttis gohččunhámiid geavahit stoagadettiin. Stoagadettiin muitalusa berre rávisolmmoš sojahit olu sániid. Mánná dárbbáša gullat iešguđetge sátnehámiid vai dovddiida sániid sojahanminstariidda.
- Lávlot dahje juiget heivvolaš lávlagiid ja luđiid maid sáhttibehtet čatnat girjji sisdollui.
- Sárgot girjji persovnnaid, elliid ja /dahje oruhiid ja sisdoalu.
- Ságastehket ja válljehehket fáddán dihto elliid dahje áššiid girjjiis, ovttá ain hávális, dainna lágiin ovddida ja buorida doahpágiid ipmárdusa.
- Doahpagat sáhttet darvánit buorebut muitui go čájeha makkár oktavuoha dain lea eará doahpágiidda, ovdamearka dihte ahte albbas lea meahciealli, dego stuora bussá, dahje namuha synonymaid ja antonymaid.
- Ráhkadehket ieža dohkáid girjji váldopersovnnain, ja atnet daid lohkanbottuin.